

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ЦЕНТР ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ,
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ДЕРЖАВНИХ
ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ І ОРГАНІЗАЦІЙ

**Основні напрями
адміністрування
Державного реєстру виборців**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Чернігів
2010

Основні напрями адміністрування Державного реєстру виборців: Навч.-метод. посібник. / Черніг. центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів держ. влади, органів місц. самоврядування, держ. п-в, установ і орг.; Упор. С.В.Зозуля. – Чернігів: ЦППК, 2010. – 33 с.

Рекомендовано до видання навчально-методичною радою Чернігівського Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, протокол № 1 від 4 лютого 2010 р.

Навчально-методичний посібник призначений для працівників місцевих органів державної виконавчої влади, які навчаються за професійними програмами підвищення кваліфікації (модуль «Основні напрями адміністрування Державного реєстру виборців»), програмами тематичних короткотермінових семінарів, викладачів Центру.

© Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, 2010

ЗМІСТ

№ п/п	Назва теми	Стор.
I	Основні законодавчі засади щодо створення та ведення Державного реєстру виборців	3
1	Державний реєстр виборців: першочергові завдання	3
2	Організація роботи органу ведення Реєстру. Взаємодія з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, закладами, установами та організаціями	5
3	Доступ органу ведення Реєстру до бази даних Реєстру та підстави для проведення дій щодо ведення Реєстру	8
4	Первинне формування бази даних Реєстру та первинне уточнення персональних даних Реєстру	9
5	Періодичне поновлення персональних даних Реєстру	10
6	Уточнення персональних даних Реєстру	12
7	Складання попередніх списків виборців	14
8	Уточнення попередніх списків виборців	15
9	Перевірка достовірності відомостей про виборців за допомогою персональних даних Реєстру	16
10	Надання статистичної інформації	17
II	Забезпечення публічності ведення Реєстру	19
III	Організація системи захисту інформації в автоматизованій інформаційно-телекомунікаційній системі «Державний реєстр виборців»	21
1	Основи інформаційної безпеки	21
2	Комплексна система захисту інформації	22
3	Доступ до бази даних Державного реєстру виборців	25
IV	Відповідальність осіб за порушення дій пов'язаних з веденням Державного реєстру виборців	27
V	Рекомендована література	32

Основні законодавчі засади щодо створення та ведення Державного реєстру виборців

Державний реєстр виборців: першочергові завдання.

Державний реєстр виборців (далі - Реєстр) - автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система (банк даних), призначена для зберігання, обробки даних, які містять відомості, та користування ними, створена для забезпечення державного обліку громадян України, які мають право голосу відповідно до статті 70 Конституції України.

Основними завданнями Реєстру є:

- ведення персоніфікованого обліку виборців;
- складання списків виборців для виборів Президента України, народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів, для всеукраїнських та місцевих референдумів.

Основні засади ведення Реєстру:

- законність і пріоритет прав людини;
- загальний характер Реєстру;
- повнота і цілісність відомостей Реєстру;
- достовірність відомостей Реєстру;
- однократність включення виборця до Реєстру;
- постійність Реєстру;
- публічний характер Реєстру;
- поновлювальність відомостей Реєстру;
- захищеність Реєстру.

Законність і пріоритет прав людини при веденні Реєстру гарантують захист прав людини і громадянина, відповідність порядку ведення Реєстру вимогам Конституції та законів України, міжнародним договорам України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

Загальний характер Реєстру забезпечує включення до Реєстру усіх виборців незалежно від місця їх проживання чи перебування з метою реалізації принципу загального виборчого права.

Повнота і цілісність відомостей Реєстру забезпечуються внесенням до бази даних Реєстру повного обсягу відомостей про виборця, передбачених Законом, їх коректністю, а також веденням бази даних Реєстру в єдиному форматі даних.

Достовірність відомостей Реєстру забезпечується наявністю у відповідного органу ведення Реєстру документального підтвердження персональних даних Реєстру, що містяться в базі даних Реєстру, встановлених Законом підстав включення виборця до Реєстру чи внесення змін до персональних даних Реєстру.

Однократність включення виборця до Реєстру вимагає, щоб виборець міг бути включений до Реєстру лише один раз за однією виборчою адресою та відповідно віднесений до однієї виборчої дільниці.

Постійність Реєстру передбачає відсутність встановленого законодавством строку його функціонування незалежно від строків проведення виборів чи референдумів, а також постійне зберігання персональних даних Реєстру.

Публічний характер Реєстру забезпечує доступність для кожного виборця відомостей Реєстру.

Поновлювальність відомостей Реєстру передбачає періодичну або ініціативну актуалізацію бази даних Реєстру (внесення чи знищення записів, зміну чи уточнення персональних даних Реєстру) у строки та в порядку, що встановлені Законом.

Захищеність Реєстру передбачає забезпечення захисту бази даних Реєстру від несанкціонованого доступу та зловживання доступом, від незаконного використання персональних даних Реєстру, порушення цілісності бази даних Реєстру та його апаратного чи програмного забезпечення шляхом застосування засобів технічного захисту інформації, відповідних організаційно-правових заходів та встановлення юридичної відповідальності за порушення захищеності Реєстру.

Мовою ведення Реєстру є державна (українська) мова.

До Реєстру заносяться та в базі даних Реєстру зберігаються:

- ідентифікаційні персональні дані виборця;
- персональні дані, які визначають місце та умови голосування виборця;
- службові персональні дані.

До ідентифікаційних персональних даних, які однозначно визначають особу виборця, належать:

- прізвище виборця;
- власне ім'я (усі власні імена) виборця;
- по батькові виборця;
- дата народження виборця;
- місце народження виборця.

Місце народження виборця, народженого в межах сучасної території України, зазначається відповідно до сучасного адміністративно-територіального устрою України. При цьому до Реєстру вносяться:

- зазначення країни народження (Україна);
- власна назва відповідного регіону України, зазначеного у частині другій статті 133 Конституції України;
- власна назва району (міста обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення), до якого входить населений пункт народження;
- категорія населеного пункту народження та його власна назва.

Зазначення місця народження виборця, народженого за межами сучасної території України, включає такі відомості, що вносяться до Реєстру:

- сучасна назва відповідної країни;

- для федеративних держав - назва відповідного суб'єкта федерації;
- категорія населеного пункту народження та його власна назва.

До персональних даних, які визначають місце та умови голосування виборця, належать:

- виборча адреса виборця.
- номер територіального або зазначення закордонного виборчого округу, до якого віднесений виборець;
- номер постійної виборчої дільниці, до якої віднесений виборець;
- відомості про постійну нездатність виборця пересуватися самостійно (за наявності підстав).

Виборча адреса виборця, як правило, визначається зареєстрованим місцем проживання та адресою житла виборця відповідно до Закону України "Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні", якщо виборець не звернувся до відповідного органу ведення Реєстру щодо іншої виборчої адреси.

До службових персональних даних Реєстру належать:

- дата набуття виборцем громадянства України;
- дата припинення громадянства України (для осіб, включених до Реєстру, громадянство України яких припинено);
- дата визнання особи недієздатною (для осіб, включених до Реєстру та визнаних судом недієздатними);
- дата поновлення дієздатності особи (для осіб, включених до Реєстру, чия дієздатність поновлена);
- дата смерті виборця або дата оголошення його померлим (для померлих осіб, включених до Реєстру);
- дата скасування рішення суду про оголошення особи, включеної до Реєстру, померлою;
- службова відмітка про вибуття виборця із зареєстрованого місця проживання (без внесення змін до його виборчої адреси);
- посилання на документи (із зазначенням їх реквізитів), які є у розпорядженні органу ведення Реєстру та стали підставою для внесення запису або персональних даних до бази даних Реєстру, зміни (уточнення) цих персональних даних або знищення запису.

Організація роботи органу ведення Реєстру. Взаємодія з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, закладами, установами та організаціями

До органів Державного реєстру виборців (далі - органи Реєстру) належать:

- розпорядник Державного реєстру виборців (далі - розпорядник Реєстру)
- органи ведення Державного реєстру виборців (далі - органи ведення Реєстру);
- регіональні органи адміністрування Державного реєстру виборців (далі - регіональні органи адміністрування Реєстру).

Розпорядником Реєстру є Центральна виборча комісія. Розпорядник Реєстру:

- забезпечує організаційне і технологічне функціонування Реєстру;
- має доступ у режимі читання до всієї бази даних Реєстру;
- забезпечує контроль цілісності бази даних Реєстру, повноти і коректності персональних даних Реєстру та ініціює проведення органами ведення Реєстру перевірки виявлених некоректних відомостей Реєстру;
- здійснює ведення системних класифікаторів;
- надає органам ведення Реєстру право доступу до бази даних Реєстру та встановлює порядок такого доступу;
- здійснює інші повноваження, передбачені законом.

Регіональним органом адміністрування Реєстру є:

- в Автономній Республіці Крим - відповідний структурний підрозділ Ради міністрів Автономної Республіки Крим;
- в області, місті Києві, місті Севастополі - відповідний структурний підрозділ обласної, міської державної адміністрації.

Регіональні органи адміністрування Реєстру здійснюють організаційну підтримку, забезпечують взаємодію місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, закладів, установ та організацій стосовно створення та ведення Реєстру, контролюють виконання рішень розпорядника Реєстру. Регіональний орган адміністрування Реєстру має доступ у режимі читання до статистичних відомостей Реєстру бази даних Реєстру.

Органом (відділом) ведення Державного реєстру виборців є:

- у районі, районі в мм. Києві та Севастополі - структурний підрозділ апарату відповідно районної, районної у мм. Києві та Севастополі держадміністрації, який утворюється головою місцевої держадміністрації, йому підзвітний та підконтрольний і підпорядковується керівникові апарату місцевої держадміністрації;

- у місті обласного (республіканського в Автономній Республіці Крим) значення без районного поділу - виконавчий орган міської ради, який утворюється міською радою, їй підзвітний та підконтрольний і підпорядковується виконавчому комітету міської ради та міському голові;

- у районі в місті обласного значення з районним поділом - виконавчий орган районної в місті ради (або структурний підрозділ створеного у районі виконавчого органу міської ради), який утворюється районною у місті (або міською) радою, їй підзвітний та підконтрольний і підпорядковується виконавчому комітету районної у місті (або міської) ради, голові районної у місті ради (або міському голові).

Стосовно виборців, що проживають (перебувають) за кордоном, функції відділу ведення Реєстру здійснює відповідний структурний підрозділ МЗС.

Повноваження відділу ведення реєстру поширюються на територію відповідного району, міста, району в місті.

Відділ ведення Реєстру очолює керівник, який в межах своїх повноважень:

- здійснює керівництво діяльністю відділу, розподіляє обов'язки між працівниками, контролює їх роботу;

- регулює роботу відділу щодо його ефективної взаємодії із структурними підрозділами районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, територіальними органами центральних органів виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, консульськими установами України за кордоном, а також закладами, установами та організаціями всіх форм власності, об'єднаннями громадян і окремими громадянами;

- організовує, регулює та контролює своєчасний та якісний розгляд працівниками відділу звернень від органів виконавчої влади, політичних партій, громадянських об'єднань, підприємств, установ та організацій, громадян стосовно діяльності відділу;

- подає пропозиції голові районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, міському голові (голови районної у місті ради), Міністру закордонних справ щодо призначення на посади, звільнення з посад та переміщення працівників відділу, своєчасного заміщення вакансій, заохочення та накладання стягнень, сприяє підвищенню кваліфікації працівників;

- забезпечує дотримання працівниками відділу правил внутрішнього трудового розпорядку;

- забезпечує в межах своїх повноважень зберігання інформації з обмеженим доступом відповідно до законодавства;

- організовує роботу з документами у відділі;

- забезпечує дотримання працівниками відділу законодавства України.

Відділ ведення Реєстру у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, Центральної виборчої комісії, МЗС, голови обласної, Київської та Севастопольської міської, районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, міської (районної в місті) ради, виконавчого комітету міської (районної в місті) ради та міського голови (голови районної у місті ради), регіонального органу адміністрування Державного реєстру виборців, а також положенням про відділ.

Основними завданнями органу ведення Реєстру є:

- ведення Реєстру, до якого вносяться відомості про громадян України, що мають право голосу і проживають або перебувають на території села, селища, міста районного значення, які входять до складу відповідного району, міста обласного (республіканського в Автономній Республіці Крим) значення без районного поділу, району в місті обласного значення з районним поділом, району в м. Києві та Севастополі, а також про громадян України, що мають право голосу і проживають або перебувають за межами України;

- складення та уточнення списків виборців на виборчих дільницях.

Ведення Реєстру включає організаційно-правову підготовку та виконання в режимі записування таких дій:

- внесення запису про виборця до бази даних Реєстру;
- внесення змін до персональних даних Реєстру;
- знищення запису Реєстру;
- візуальний та автоматизований контроль повноти та коректності персональних даних Реєстру.

Орган ведення Реєстру має право одержувати в установленому порядку від виборців, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, закладів, установ та організацій інформацію, необхідну для ведення Реєстру і виконання покладених на нього завдань.

Доступ органу ведення Реєстру до бази даних Реєстру та підстави для проведення дій щодо ведення Реєстру

Орган ведення Реєстру має доступ до всіх записів Реєстру в режимі читання у порядку, встановленому розпорядником Реєстру.

Орган ведення Реєстру має доступ в режимі записування до персональних даних Реєстру стосовно виборців, виборча адреса яких знаходиться в межах території, на яку поширюються повноваження цього органу. Орган ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України має доступ в режимі записування до персональних даних Реєстру стосовно виборців, які проживають чи перебувають за межами території України.

Внесення до бази даних Реєстру нових записів, внесення змін до персональних даних Реєстру, знищення записів бази даних Реєстру здійснюється в режимі реального часу органом ведення Реєстру. Внесення змін щодо виборчої адреси виборця здійснюється органом ведення Реєстру за попередньою виборчою адресою цього виборця.

Доступ до бази даних Реєстру технологічно здійснюється не менш як двома уповноваженими на це працівниками органу ведення Реєстру. Програмні та інші засоби доступу надаються персонально працівникам органу ведення Реєстру розпорядником Реєстру.

Орган ведення Реєстру веде облік всіх операцій зміни бази даних Реєстру у порядку та за формою, встановленими розпорядником Реєстру.

Внесення записів до бази даних Системи, змін до персональних даних виборця, включеного до Реєстру, знищення записів Реєстру повинне відбуватися виключно на підставі відповідних наказів керівника органу ведення Реєстру чи рішення розпорядника Реєстру за наявності первинних документів. Підставою для видання наказу про внесення запису до бази даних Системи є подані в установленому порядку до відповідного органу ведення Реєстру документи, що підтверджують набуття особою права голосу:

- у зв'язку з досягненням віку 18 років;
- у зв'язку з набуттям громадянства України;
- у зв'язку з поновленням дієздатності особи, не включеної до Реєстру;
- у разі виявлення невиключеної до Реєстру особи, яка має право голосу.

Підставою для видання наказу про внесення змін до персональних даних виборця, включеного до Реєстру, є подані у встановленому порядку до відповідного органу ведення Реєстру документи, які підтверджують відповідні зміни.

Підставою для видання наказу про знищення запису Реєстру є:

- закінчення встановленого строку збереження запису про виборця, який помер або громадянство України якого припинено;
- рішення розпорядника Реєстру з дорученням усунути кратне включення виборця до Реєстру.

Запис, що міститься у базі даних Системи, щодо особи, яка померла або громадянство України якої припинено, зберігається з відповідною службовою відміткою протягом п'ятнадцяти років після настання зазначених обставин.

Первинне формування бази даних Реєстру та первинне уточнення персональних даних Реєстру

На етапі введення автоматизованої інформаційно-телекомунікаційної системи в експлуатацію було здійснено перенесення до бази даних Реєстру персональних даних виборців із загальних списків виборців, сформованих в електронному вигляді відповідно до Закону України «Про вибори народних депутатів України» при підготовці до проведення чергових виборів народних депутатів України 26 березня 2006 року.

Розпорядником Реєстру до завершення первинного формування бази даних Реєстру був затверджений Порядок первинного уточнення персональних даних Реєстру та встановлено строки його проведення

Первинне уточнення персональних даних Реєстру здійснювалось з поєднанням заходів періодичного поновлення та уточнення персональних даних Реєстру.

При проведенні первинного уточнення персональних даних Реєстру розпорядник Реєстру та органи ведення Реєстру у строки, встановлені розпорядником Реєстру, виявляли всі випадки кратного включення виборця до Реєстру (наявності в Реєстрі двох і більше записів з однаковими ідентифікаційними даними). При однакових виборчих адресах зайві записи знищувались органами ведення Реєстру за дорученням розпорядника Реєстру.

За наявності різних виборчих адрес при однакових ідентифікаційних персональних даних органи ведення Реєстру надсилали виборцю, за кожною виборчою адресою в межах відповідного району чи міста (району в місті), повідомлення з пропозицією в зазначені строки підтвердити його виборчу адресу. Якщо у встановлені строки відповідь виборця не надходила, орган ведення Реєстру зберігав запис про виборця за його виборчою адресою, яка відповідає реєстрації його місця проживання, відповідно до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні».

Інші записи Реєстру стосовно виборця знищувались за дорученням розпорядника Реєстру.

У разі, якщо на зазначені повідомлення органами ведення Реєстру отримано підтвердження більш, як однієї виборчої адреси виборця, органи ведення Реєстру уточнювали особу виборця та реєстрацію його місця проживання й адреси житла виборця шляхом надсилання запиту до відповідних органів Міністерства внутрішніх справ України.

У разі виявлення записів, що містять схожі ідентифікаційні персональні дані, які можуть бути варіантами різного написання імені чи помилками при введенні інформації, органи ведення Реєстру проводили перевірку таких персональних даних із залученням відповідних органів, закладів, установ, організацій, а при потребі надсилали виборцю (виборцям) повідомлення з пропозицією в зазначені строки уточнити його (їх) персональні дані.

Внесення записів до Реєстру, знищення записів Реєстру, внесення змін до персональних даних Реєстру при проведенні первинного уточнення персональних даних Реєстру здійснювались в порядку, встановленому Законом «Про Державний реєстр виборців»

Після завершення первинного уточнення персональних даних Реєстру органи ведення Реєстру в строки, встановлені розпорядником Реєстру, надсилали кожному виборцю, включеному до Реєстру, за його виборчою адресою довідку про включення до Реєстру.

Періодичне поновлення персональних даних Реєстру.

Органи ведення Реєстру здійснюють щоквартальне поновлення бази даних Системи на підставі відомостей, що надаються органу ведення Реєстру:

1. Керівниками відповідних районних (міських, районних у містах) органів Міністерства внутрішніх справ України:

про громадян України, зареєстрованих за місцем проживання у відповідній адміністративно-територіальній одиниці, яким протягом останніх трьох календарних місяців виповнилося 18 років;

про осіб, які протягом останніх трьох календарних місяців набули громадянства України та отримали тимчасове посвідчення громадянина України або паспорт громадянина України;

про виборців, які протягом останніх трьох календарних місяців змінили реєстрацію місця проживання в межах відповідної адміністративно-територіальній одиниці;

про виборців, які протягом останніх трьох календарних місяців зареєстрували своє місце проживання у відповідній адміністративно-територіальній одиниці;

про виборців, які протягом останніх трьох календарних місяців зняті з реєстрації за місцем проживання у відповідній адміністративно-територіальній одиниці;

про осіб, громадянство України яких припинено протягом останніх трьох календарних місяців.

2. Керівниками відповідних районних (міських, районних у містах) органів Міністерства юстиції України:

про виборців, які проживали на відповідній території та померли протягом останніх трьох календарних місяців (що підтверджено виданим свідоцтвом про смерть);

про виборців, які протягом останніх трьох календарних місяців змінили прізвище, ім'я, по батькові, дату або місце народження.

3. Командирами військових частин (формувань), дислокованих у межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць:

про виборців-військовослужбовців строкової служби, які протягом останніх трьох календарних місяців прибули для проходження служби у цій військовій частині (формуванні);

про інших виборців, які протягом останніх трьох календарних місяців прибули для проживання на території дислокації цієї військової частини (формування);

про виборців (у тому числі військовослужбовців строкової служби), які протягом останніх трьох календарних місяців вибули з території дислокації цієї військової частини (формування).

4. Керівниками відповідних районних (міських, районних у містах) органів опіки та піклування:

про виборців, які протягом останніх трьох календарних місяців були визнані судом недієздатними, внаслідок чого щодо них була встановлена опіка;

про осіб, стосовно яких судом протягом останніх трьох календарних місяців було скасовано рішення про визнання їх недієздатними, внаслідок чого щодо них була припинена опіка.

5. Керівниками відповідних місцевих органів Державного департаменту України з питань виконання покарань:

про виборців, які протягом останніх трьох календарних місяців прибули для відбування покарання до установ, розташованих у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

про виборців, які відбували покарання в установах, розташованих у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці, і протягом останніх трьох календарних місяців вибули з цих установ.

6. Керівниками розташованих у межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць спеціалізованих закладів, які відповідно до закону здійснюють облік бездомних громадян:

про виборців, які протягом останніх трьох календарних місяців зареєстровані за юридичною адресою закладу;

про виборців, які протягом останніх трьох календарних місяців зняті з реєстрації за юридичною адресою закладу.

7. Керівниками консульських установ України подаються до органу ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України:

про громадян України, що перебувають на консульському обліку, яким протягом останніх трьох календарних місяців виповнилося 18 років;

про осіб, які протягом останніх трьох календарних місяців набули громадянства України та отримали тимчасове посвідчення громадянина України або паспорт громадянина України;

про осіб, громадянство України яких припинено протягом останніх трьох календарних місяців;

про громадян України – виборців, які протягом останніх трьох календарних місяців стали на консульський облік на території відповідного консульського округу;

про громадян України – виборців, які протягом останніх трьох календарних місяців зняті з консульського обліку на території відповідного консульського округу;

про громадян України – виборців, які на цей час є військовослужбовцями військових частин (формувань) України, що дислокуються за межами України на відповідній території.

8. Сільськими, селищними, міськими головами або іншими посадовими особами, які відповідно до Закону здійснюють їх повноваження, подаються до органу ведення Реєстру відомості про найменування нових та перейменування вулиць (проспектів, бульварів, площ, провулків, кварталів, мікрорайонів тощо), присвоєння номерів новим будинкам і зміну нумерації існуючих будинків у відповідному населеному пункті. Зазначені відомості засвідчуються підписом цієї посадової особи та скріплюються печаткою відповідної місцевої ради.

Відомості подаються до відповідного органу ведення Реєстру за три попередні календарні місяці:

до 5 березня кожного року – за грудень попереднього року, січень та лютий поточного року;

до 5 червня кожного року – за березень, квітень, травень поточного року;

до 5 вересня кожного року – за червень, липень, серпень поточного року;

до 5 грудня кожного року – за вересень, жовтень, листопад поточного року.

Уточнення персональних даних Реєстру

Уточнення персональних даних Реєстру здійснюється органами ведення Реєстру з 1 вересня до 30 листопада кожного року шляхом звернення до виборців, включених до Реєстру, з пропозицією уточнити свої персональні дані. Уточнення персональних даних Реєстру здійснюється одночасно з відповідним черговим поновленням персональних даних Реєстру.

З 1 до 21 вересня поточного року орган ведення Реєстру надсилає кожному виборцю, який включений до Реєстру і виборча адреса котрого

відноситься до території, на яку поширюються повноваження цього органу ведення Реєстру, іменне повідомлення за формою, встановленою розпорядником Реєстру. Повідомлення надсилається на виборчу адресу за відомостями Реєстру.

В зазначеному іменному повідомленні зазначається інформація про права виборця щодо Реєстру та пропонується перевірити свої персональні дані, усунути невідповідності та неточності в записі про себе, а також роз'яснюється порядок звернення до органу ведення Реєстру щодо усунення невідповідностей та неточностей. До іменного повідомлення додається роздрук персональних даних виборця.

У разі якщо виборець до 30 вересня поточного року або в інші встановлені законодавством строки не отримав іменне повідомлення, чи відомості, вказані в роздруку персональних даних містять невідповідності чи неточності, а також у разі наявності у виборця достовірної інформації щодо невідповідностей чи неточностей у персональних даних інших осіб, виборець може звернутися до органу ведення Реєстру за своєю виборчою адресою.

Орган ведення Реєстру вивчає звернення, отримані у процесі уточнення персональних даних Реєстру, та за підсумком вивчення при виявленні належних підстав виконує дії з ведення Реєстру.

Повідомлення про проведення уточнення персональних даних Реєстру, яке містить роз'яснення порядку проведення уточнення та порядку звернення до органу ведення Реєстру, публікується в друкованих засобах масової інформації та оприлюднюється на загальнонаціональних теле- і радіоканалах не рідше одного разу на тиждень протягом періоду з 1 вересня до 30 листопада або, у разі зміни строків проведення уточнення персональних даних, - протягом періоду уточнення, встановленого розпорядником Реєстру.

Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування сприяють інформуванню громадян України про строки проведення уточнення персональних даних Реєстру, про права громадян щодо перевірки своїх персональних даних.

Міністерство закордонних справ України, дипломатичні представництва та консульські установи України вживають відповідних заходів для інформування громадян України, які проживають чи перебувають за межами України, зокрема, шляхом розміщення повідомлення у доступних громадянам України друкованих засобах масової інформації країни перебування із зазначенням адрес і телефонів консульських установ для подання відомостей громадянами України, які проживають чи перебувають на території відповідної держави.

Якщо строки уточнення персональних даних Реєстру збігаються зі строками виборчого процесу виборів Президента України, народних депутатів України, чергових місцевих виборів або позачергових місцевих виборів, які проводяться на всій території України, або процесу всеукраїнського референдуму, чергове уточнення персональних даних Реєстру здійснюється у строки, встановлені розпорядником Реєстру, однак

повинно розпочатися не пізніш як за 180 днів до дня голосування на відповідних виборах чи референдумі і тривати не менш як 90 днів.

Складання попередніх списків виборців.

У разі призначення виборів Президента України, виборів народних депутатів України, всеукраїнського референдуму органи ведення Реєстру на території України складають попередні списки виборців для кожної звичайної виборчої дільниці, а також для постійних спеціальних виборчих дільниць в установах кримінально-виконавчої системи, на полярних станціях і у військових частинах (формуваннях), дислокованих за межами населених пунктів на значній віддалі від них. Орган ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України складає попередні списки виборців для кожної постійної закордонної виборчої дільниці.

У разі призначення чергових місцевих виборів або позачергових місцевих виборів, які проводяться на всій території України, органи ведення Реєстру на території України складають попередні списки виборців для кожної звичайної виборчої дільниці, а також для постійних спеціальних виборчих дільниць у військових частинах (формуваннях), дислокованих за межами населених пунктів на значній віддалі від них. До списку виборців у військовій частині (формуванні), дислокованій за межами населених пунктів на значній віддалі від них, не включаються військовослужбовці строкової служби. Для закордонних виборчих дільниць, а також для спеціальних виборчих дільниць на полярних станціях, в установах кримінально-виконавчої системи попередні списки виборців не складаються.

У разі призначення окремих місцевих виборів або місцевого референдуму попередні списки виборців складаються відповідними органами ведення Реєстру для типів дільниць, розміщених на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, в межах якої проводяться місцеві вибори або місцевий референдум.

До попереднього списку виборців на виборчій дільниці включаються виборці, які відносяться до цієї дільниці відповідно до їх персональних даних у базі даних Реєстру. До списку виборців не включаються особи, записи щодо яких містяться у базі даних Реєстру, однак які відповідно до персональних даних Реєстру не мають права голосу, померли або вибули (у тому числі тимчасово на день голосування) зі своєї виборчої адреси.

Попередні списки виборців складаються за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

Попередній список виборців має наскрізну нумерацію виборців. Відомості про виборців у списку зазначаються в порядку їх виборчих адрес так, щоб відомості про виборців з однаковою виборчою адресою у списку виборців були розміщені поруч.

У попередньому списку виборців зазначаються:

- прізвище, власне ім'я (усі власні імена) та по батькові (за наявності) виборця;

- рік народження (для виборців, яким 18 років виповнилося у рік проведення виборів – дата народження);
- виборча адреса виборця (без зазначення поштового індексу і країни проживання);
- відмітка про постійну нездатність виборця пересуватися самостійно (за необхідності).

Попередній список виборців для кожної дільниці виготовляється у двох примірниках. Кожен примірник попереднього списку виборців для відповідної звичайної або постійної спеціальної виборчої дільниці на кожному аркуші засвідчується підписом керівника органу ведення Реєстру і скріплюється печаткою цього органу.

Строки складання попередніх списків виборців, строки і порядок їх передання до відповідних окружних чи територіальних виборчих комісій визначаються відповідним Законом про вибори або референдуми.

Попередні списки виборців для спеціальних виборчих дільниць у стаціонарних лікувальних закладах, а також на тимчасових (утворених тільки на період виборчого процесу чи процесу референдуму) спеціальних та закордонних виборчих дільницях складаються відповідними дільничними виборчими комісіями у строки і в порядку, визначені відповідним Законом про вибори або референдуми.

Уточнення попередніх списків виборців

Уточнення попередніх списків виборців здійснюється у строки та в порядку, встановлені відповідним Законом про вибори або референдуми.

Виборчі комісії передають до відповідного органу ведення Реєстру власні звернення, звернення виборців, інших суб'єктів виборчого процесу щодо невключення, неправильного включення до попереднього списку виборців чи неправильностей у відомостях про виборця.

Дільничні виборчі комісії, які самостійно склали попередні списки виборців, передають відомості про виборців, включених до цих списків (у тому числі у порядку уточнення), а також про виборців, виключених із цих списків в порядку уточнення, відповідним органам ведення Реєстру за виборчими адресами цих виборців.

До відомостей додаються оригінали всіх звернень громадян щодо усунення неправильностей у списках виборців та додатки до цих звернень, а також подання керівників закладів, установ, капітанів суден, командирів військових частин (формувань), на підставі яких склалися та уточнювалися дільничними комісіями попередні списки виборців.

Орган ведення Реєстру, який отримав звернення та документи, проводить перевірку цих відомостей та при підтвердженні цих відомостей вносить відповідні зміни до персональних даних виборців у Реєстрі. Про підсумок розгляду звернення (внесення змін до Реєстру або відмову у разі, якщо звернення про неправильності у списках виборців не підтвердилося)

орган ведення Реєстру повідомляє відповідні окружну (територіальну) та дільничну виборчі комісії.

Орган ведення Реєстру, який отримав зазначені відомості та документи, вносить до бази даних відповідні службові відмітки щодо виборців, які не будуть голосувати за своїми виборчими адресами у зв'язку із їх включенням до списків виборців на інших виборчих дільницях.

У строки, встановлені відповідним Законом про вибори або референдуми, однак не пізніш як за три дні до дня голосування на виборах чи референдумі, орган ведення Реєстру виготовляє за встановленою формою остаточні списки виборців для кожної виборчої дільниці на відповідній території з відображенням уточнених відомостей.

Уточнені списки виборців передаються окружним (територіальним) чи дільничним виборчим комісіям у порядку, встановленому відповідним законом про вибори або референдуми.

Перевірка достовірності відомостей про виборців за допомогою персональних даних Реєстру.

Центральна виборча комісія використовує персональні дані Реєстру для перевірки достовірності відомостей про:

кандидатів на пост Президента України, кандидатів у народні депутати України, документи яких подані для реєстрації до Центральної виборчої комісії;

кандидатури, подані для реєстрації уповноваженими представниками чи довіреними особами кандидатів на пост Президента України, представниками чи уповноваженими особами політичних партій (виборчих блоків політичних партій) – суб'єктів виборчого процесу виборів народних депутатів України;

кандидатури, подані для включення до складу окружних виборчих комісій;

учасників зборів громадян України, на яких схвалена ініціатива щодо проведення всеукраїнського референдуму, а також членів ініціативних груп всеукраїнського референдуму, обраних на таких зборах;

виборців, які поставили свої підписи у підписних листах на підтримку проведення всеукраїнського референдуму, а також осіб, які збирали такі підписи.

Окружна виборча комісія може звернутися до відповідного органу ведення Реєстру із запитом щодо перевірки достовірності відомостей про кандидатури, подані до складу дільничних виборчих комісій.

Виборча комісія Автономної Республіки Крим може звернутися до відповідного органу ведення Реєстру із запитом щодо перевірки достовірності відомостей про:

кандидатів у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

кандидатури, подані для реєстрації представниками місцевих організацій політичних партій (виборчих блоків політичних партій) у

виборчій комісії Автономної Республіки Крим з правом дорадчого голосу, уповноваженими особами місцевих організацій політичних партій (виборчих блоків політичних партій);

кандидатури, подані до складу дільничних виборчих комісій (у разі якщо ця комісія утворює дільничні виборчі комісії відповідно до закону);

Територіальна виборча комісія місцевих виборів може звернутися до відповідного органу ведення Реєстру із запитом щодо перевірки достовірності відомостей про:

– кандидатів у депутати відповідної місцевої ради;

кандидатури, подані для реєстрації представниками місцевих організацій політичних партій (виборчих блоків політичних партій) у відповідній територіальній виборчій комісії з правом дорадчого голосу, уповноваженими особами місцевих організацій політичних партій (виборчих блоків політичних партій);

кандидатури, подані до складу дільничних виборчих комісій (у разі якщо ця комісія утворює дільничні виборчі комісії відповідно до закону);

учасників зборів громадян України – мешканців відповідної територіальної громади, на яких схвалена ініціатива щодо проведення місцевого референдуму, а також членів ініціативних груп місцевого референдуму, обраних на таких зборах;

виборців, які поставили свої підписи в підписних листах на підтримку проведення місцевого референдуму, а також осіб, які збирали такі підписи.

Сільська, селищна, міська виборча комісія може звернутися також до відповідного органу ведення Реєстру із запитом щодо перевірки достовірності відомостей про:

кандидатів на посаду відповідного сільського, селищного, міського голови;

кандидатури, подані для реєстрації довіреними особами кандидатів на посаду відповідно сільського, селищного, міського голови, кандидатів у депутати сільської, селищної ради;

виборців, які поставили свої підписи у підписних листах на підтримку кандидата на посаду відповідно сільського, селищного, міського голови, кандидата у депутати сільської, селищної ради, а також осіб, які збирали такі підписи.

Органи ведення Реєстру надають відповіді на зазначені запити у строки, встановлені відповідним Законом про вибори або референдуми.

Надання статистичної інформації

Центральна виборча комісія як розпорядник Реєстру складає і використовує статистичні відомості Реєстру щодо кількісних характеристик виборчого корпусу при утворенні постійних виборчих дільниць та територіальних виборчих округів, вирішенні інших питань організації підготовки та проведення виборів Президента України, виборів народних депутатів України, всеукраїнського референдуму.

Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, інший центральний орган виконавчої влади може звернутися до розпорядника Реєстру щодо надання статистичної інформації щодо кількісних характеристик виборчого корпусу на підставі відомостей Реєстру. Розпорядник Реєстру надає необхідну статистичну інформацію у строк, визначений у зверненні або узгоджений з органом, який звернувся із запитом.

Виборча комісія Автономної Республіки Крим, територіальна виборча комісія місцевих виборів звертається із запитом до відповідних органів ведення Реєстру щодо отримання статистичної інформації, необхідної для вирішення у межах її повноважень питань організації та підготовки відповідних місцевих виборів, місцевого референдуму, щодо кількісних характеристик виборчого корпусу на окремій ділянці чи в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Органи ведення Реєстру надають виборчій комісії необхідну статистичну інформацію у строк, визначений у зверненні або узгоджений з виборчою комісією, яка звернулася із запитом.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцева державна адміністрація, інший місцевий орган виконавчої влади, місцева рада, її виконавчий орган можуть звернутися до органів ведення Реєстру щодо надання статистичної інформації щодо кількісних характеристик виборчого корпусу стосовно відповідної адміністративно-територіальної одиниці на підставі відомостей Реєстру. Органи ведення Реєстру надають необхідну статистичну інформацію у строк, визначений у зверненні або узгоджений з органом, який звернувся із запитом.

Розпорядник Реєстру щорічно за підсумком уточнення персональних даних Реєстру оприлюднює в загальнодержавних засобах масової інформації статистичні відомості щодо Реєстру та динаміки їх змін у загальнодержавному виборчому окрузі в цілому (окрім відомостей щодо кількості виборців, які вибули з виборчої адреси у відповідних межах та кількості виборців, які прибули на виборчі адреси у відповідних межах), в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, а також за кордоном, а у місцевих засобах масової інформації – відомості відповідно у межах районів, міст обласного (республіканського в Автономній Республіці Крим) значення, районів у містах:

- кількість виборців, включених до Реєстру у відповідних межах;
- кількість виборців, які набули право голосу за останній рік у відповідних межах;
- кількість осіб, які втратили право голосу (померли, громадянство України яких припинено або визнані недієздатними) за останній рік у відповідних межах;
- кількість виборців, які вибули з виборчої адреси у відповідних межах;
- кількість виборців, які прибули на виборчі адреси у відповідних межах.

Зазначені відомості розміщуються та щоквартально оновлюються після завершення періодичного поновлення персональних даних Реєстру на офіційному сайті розпорядника Реєстру в мережі Інтернет.

Забезпечення публічності ведення Реєстру

Відповідно до частини 8 статті 3 Закону України “Про Державний реєстр виборців” одним з основних засад ведення Реєстру є публічний характер Реєстру.

Згідно зі статтею 12 вищезазначеного Закону публічний характер Реєстру має за мету дотримання прав людини, гарантованих Конституцією України, міжнародними договорами, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України, і забезпечується публічним контролем за дотриманням вимог Конституції та законів України при веденні Реєстру.

Відповідно до статті 10 Закону України “Про Державний реєстр виборців” врегульовано відносини виборців з Реєстром. Кожен виборець має право:

- подавати свої персональні дані до відповідного органу ведення Реєстру;
- знати про своє включення (не включення) чи включення (не включення) інших осіб Реєстру;
- знати про використання своїх персональних даних для цілей, зокрема знати, кому і з яких підстав була надана інформація про нього;
- одержувати на безоплатній основі у будь-який час від відповідного органу ведення Реєстру повну інформацію в доступній формі про свої персональні дані, внесені до Реєстру;
- звертатися до відповідного органу ведення Реєстру з мотивованою заявою щодо неправомірного включення (невключення) до Реєстру себе чи інших осіб, запису про себе чи про інших осіб, виправлення недостовірних відомостей Реєстру щодо себе або інших осіб;
- оскаржувати у порядку, встановленому Законом, рішення, дії чи бездіяльність органів Реєстру;
- захищати будь-якими не забороненими законом засобами свої права та законні інтереси у разі їх порушення при введенні Реєстру.

Виборець надає органу ведення Реєстру достовірну інформацію щодо своїх персональних даних, які вносяться до Реєстру, у випадках, передбачених Законом України “Про Державний реєстр виборців”.

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону України “Про Державний реєстр виборців” кожен виборець у порядку здійснення публічного контролю може звернутися до будь-якого органу ведення Реєстру, вказавши при цьому свою виборчу адресу, з письмовим запитом щодо надання такої інформації:

- за вказаною у запиті виборчою адресою – кількість виборців (без зазначення їх персональних даних), внесених до Реєстру, які мають цю

виборчу адресу, або про відсутність записів у Реєстрі з такою виборчою адресою;

- за його власною виборчою адресою – щодо персональних даних, усіх осіб, які внесені до Реєстру за цією виборчою адресою;

- за назвою села, селища, міста, району в місті, іноземної країни – кількість виборців у зазначеному селі, селищі, місті, районі в місті, іноземній країні.

Орган ведення Реєстру перевіряє відповідність імені виборця – суб'єкта звернення із запитом та вказаної ним виборчої адреси. У разі невідповідності цих відомостей персональним даним цього виборця у Реєстрі орган ведення Реєстру надсилає на вказану в запиті виборчу адресу відмову в задоволенні запиту із зазначенням змісту невідповідності даних як підстави відмови.

Якщо запит виборцем надісланий до органу ведення Реєстру, повноваження якого не поширюються на територію, до якої не належить виборча адреса, село, селище, місто, район у місті чи іноземна країна, яких стосується запит, орган ведення Реєстру надсилає суб'єкту звернення на його виборчу адресу відмову в задоволенні запиту із зазначенням підстави цієї відмови.

У разі підтвердження відповідності персональних даних виборця та зазначеної ним виборчої адреси орган ведення Реєстру не пізніше шостого робочого дня після отримання такого запиту надсилає відповідь на запит з вичерпною інформацією по суті запиту. Відповідь підписується керівником органу ведення Реєстру та скріплюється печаткою органу.

Відповідно до Закону України “Про Державний реєстр виборців” політичні партії, які мають свої фракції у поточному скликанні Верховної Ради України, а також політичні партії, що входять до складу блоку, який має свою фракцію у поточному скликанні Верховної Ради України, здійснюють публічний контроль ведення Реєстру. Розпорядник Реєстру надає представнику цієї партії, уповноваженому відповідним керівним органом партії, засвідчену цифровим підписом електронну копію бази даних Реєстру, яка включає відомості, передбачені Законом, розділену на частини відповідно до органів ведення Реєстру. Розпорядник Реєстру забезпечує захист електронних копій бази даних Реєстру від несанкціонованого копіювання, а також фіксацію технічними засобами спроб порушення такого захисту. За письмовим дозволом розпорядника Реєстру політична партія може самостійно виготовити по одній вторинній електронній копії кожної окремої частини бази даних реєстру. Не пізніш як через місяць після отримання копії бази даних Реєстру політична партія зобов'язана повернути розпоряднику Реєстру отриману раніше копію бази даних Реєстру та всі копії окремих частин, виготовлені нею.

Особа, яка зверталася до органу ведення Реєстру щодо включення себе чи інших осіб до Реєстру, внесення змін до персональних даних Реєстру чи отримання відповіді на свій запит, може оскаржити до відповідного

регіонального органу адміністрування Реєстру рішення, дії чи бездіяльність органу ведення Реєстру стосовно свого звернення.

Політична партія, яка зверталася до органу ведення Реєстру, може оскаржити до відповідного регіонального органу адміністрування Реєстру рішення, дії чи бездіяльність органу ведення Реєстру стосовно свого звернення.

Дії або бездіяльність регіонального органу адміністрування Реєстру можуть бути в установленому Законом порядку оскаржені до розпорядника Реєстру.

Особа, яка зверталася до органу ведення Реєстру або регіонального органу адміністрування Реєстру щодо включення себе чи інших осіб до Реєстру, внесення змін до персональних даних Реєстру чи отримання відповіді на свій запит, може оскаржити до суду рішення, дії чи бездіяльність відповідного органу Реєстру в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства.

Політична партія, яка зверталася до органу ведення Реєстру або регіонального органу адміністрування Реєстру може оскаржити до суду рішення, дії чи бездіяльність відповідного органу Реєстру в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України.

Організація системи захисту інформації в автоматизованій інформаційно-телекомунікаційній системі «Державний реєстр виборців»

Основи інформаційної безпеки

Розвиток держави в сучасних умовах пов'язаний перш, за все із запровадженням інформаційних технологій. Саме розвиток інформаційної сфери, зокрема інформаційних технологій та телекомунікацій, створює сприятливі умови для суспільного прогресу. На сьогодні державна інформаційна політика спрямована на стимулювання поглиблення процесів інформатизації, оновлення і створення нових сучасних телекомунікацій.

Використання автоматизованих систем в управлінні підвищує якість і швидкість обробки та передачі інформації, потік якої постійно зростає. Інформатизація в органах державного управління забезпечує його раціональність і ефективність.

Проте розвиток інформаційної сфери супроводжується і появою принципово нових загроз інтересам особистості, суспільства, держави, її національній безпеці та зростанням рівня небезпеки вже відомих.

Широкі можливості інтеграції даних в автоматизованих системах органів державної влади забезпечують централізоване накопичення інформаційних даних з різних сфер життєдіяльності держави і суспільства. Але реалізація й використання таких можливостей пов'язана значною мірою

із суттєвим зростанням ризику ураження, знищення, спотворення інформації та її несанкціонованого розповсюдження.

Серед загроз, що сформувалися у процесі інформаційної революції, варто виокремити розробку та удосконалення засобів впливу на інформаційну інфраструктуру та пов'язане з цим падіння рівня захищеності державних інформаційних ресурсів. Інформаційно-телекомунікаційні системи уразливі для атак комп'ютерних вірусів, втручання сторонніх суб'єктів з метою підміни, спотворення, знищення інформації та інших видів комп'ютерної злочинності. Нейтралізація зазначених загроз потребує формування потужної системи протидії.

Джерела загроз є такі:

- протизаконна діяльність політичних і економічних структур в сфері формування, поширення і використання інформації;
- неправомірні дії представників державних структур, що призводять до порушення законних прав громадян і організацій в інформаційній сфері;
- порушення встановлених регламентів збору, обробки і передачі інформації;
- навмисні дії і ненавмисні помилки персоналу інформаційних систем;
- відмови технічних засобів і збої програмного забезпечення в інформаційних і телекомунікаційних системах.

Одна з найважливіших проблем безпеки використання інформації пов'язана із забезпеченням управлінської діяльності органів державної влади. Більшість рішень, що приймаються державними структурами, має інформаційну основу. З цих позицій інформаційно-аналітичне забезпечення органів державного управління доцільно розглядати як один із визначальних чинників ефективності і безпеки управління.

У зв'язку з високим державним статусом операцій з обміну, обробки та накопичення інформації інформаційна безпека та захист інформації в інформаційно-аналітичних системах набувають особливої ваги.

В Україні сформовано доволі потужну нормативно-правову базу щодо забезпечення інформаційної безпеки.

Загальні принципи функціонування інформаційної сфери, зокрема у сфері інформаційної безпеки, закріплені Законом України "Про інформацію". Відносини у сфері інформаційної безпеки регулюються Законами України "Про державну таємницю", "Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах", "Національну систему конфіденційного зв'язку" тощо.

Комплексна система захисту інформації

Відповідно до Закону України «Про Державний реєстр виборців» однією із основних засад ведення Реєстру є його захищеність.

Захищеність Реєстру передбачає забезпечення захисту бази даних Реєстру від несанкціонованого доступу та зловживання доступом, від незаконного використання персональних даних Реєстру, порушення

цілісності бази даних Реєстру та його апаратного чи програмного забезпечення шляхом застосування засобів технічного захисту інформації, відповідних організаційно-правових заходів та встановлення юридичної відповідальності за порушення захищеності Реєстру.

Безпека інформаційної системи забезпечується відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29 березня 2006 року № 373 «Про затвердження Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах».

Правовою основою створення комплексної системи захисту інформації в автоматизованій інформаційно-телекомунікаційній системі «Державний реєстр виборців» є Закони України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» та «Про Державний реєстр виборців».

Таким чином держава гарантує захист інформації про виборців шляхом встановлення Законом чітких вимог щодо її захисту.

Комплексна система захисту інформації в автоматизованій інформаційно-телекомунікаційній системі «Державний реєстр виборців» (далі – КСЗІ) призначена для захисту даних (інформаційних ресурсів) автоматизованої інформаційно-телекомунікаційної системи «Державний реєстр виборців» (далі – система) від знищення, підміни, спотворення, спроб несанкціонованого доступу і копіювання та забезпечення доступу користувачів, а саме:

- захисту конфіденційності, цілісності, доступності конфіденційної інформації (в тому числі персональних даних), що циркулює в системі, розпорядником якої є державний орган;
- захисту конфіденційності, цілісності та доступності технологічної інформації щодо функціонування системи, яка повинна бути доступна тільки уповноваженому персоналу, що забезпечує управління програмними та технічними засобами системи;
- захисту цілісності та доступності відкритої інформації, що циркулює в системі.

Метою створення КСЗІ є забезпечення захисту інформації, що обробляється, передається та зберігається в межах автоматизованої інформаційно-телекомунікаційної системи «Державний реєстр виборців», від несанкціонованого доступу, порушення конфіденційності, несанкціонованої модифікації та знищення, а також забезпечення доступності зазначеної інформації для авторизованих користувачів, а саме:

- забезпечення захисту при веденні загальнодержавного обліку виборців відповідно до Закону;
- забезпечення захищеності бази даних Реєстру від несанкціонованого доступу та від незаконного використання персональних даних Реєстру;
- забезпечення цілісності відомостей Реєстру шляхом захисту бази даних Реєстру з повним обсягом відомостей про виборця, їх коректності;
- забезпечення доступності відомостей Реєстру, що містяться в базі даних Реєстру;

- забезпечення захисту при веденні та зберіганні персональних даних Реєстру;
- забезпечення захисту при поновленні відомостей Реєстру під час періодичної або ініціативної актуалізації бази даних Реєстру;
- забезпечення захисту від порушень цілісності апаратного чи програмного забезпечення Реєстру шляхом застосування засобів технічного захисту інформації, відповідних організаційно-правових заходів.

До складу корпоративної телекомунікаційної мережі системи та система захисту інформації входять:

- технічні елементи корпоративної мережі, розміщені у Службі розпорядника Реєстру та органах ведення Реєстру;
- канали передачі даних відповідного оператора зв'язку;
- локальні мережі Служби розпорядника Реєстру та органів ведення Реєстру;
- програмно-технічні засоби захисту інформації, що розміщуються у Службі розпорядника Реєстру та органах ведення Реєстру.

Створення КСЗІ АІТС «Державний реєстр виборців» передбачає застосування засобів технічного та криптографічного захисту інформації, що виконують функції:

- захисту інформації при передаванні каналами зв'язку;
- автентифікації;
- керування захистом;
- моніторингу загроз безпеки;
- міжмережних екранів та систем виявлення вторгнень;
- антивірусного програмного забезпечення;
- програмно-апаратних засобів ідентифікації (носіїв ключової інформації) із системою централізованого керування ними.

З метою забезпечення цілісності та достовірності електронних копій баз даних Реєстру, що передаються політичним партіям, використовується процедура засвідчення їх цифровим підписом.

Система забезпечує збереження інформації або можливість її відновлення (станом на момент створення останньої резервної копії бази даних або на момент створення останнього архівного журналу) у разі:

- відключення живлення комп'ютера, на якому працює користувач;
- відключення струму серверної компоненти.

Захист інформації реалізується з використанням апаратних та програмних засобів, а також організаційних заходів, спрямованих на керування засобами захисту, регламентацію дій користувачів і контроль за цими діями.

Організаційні заходи, що здійснюються відділами ведення Реєстру, повинні включати:

- обладнання приміщень, якими забезпечуються відділи ведення Реєстру, системою автоматичної пожежної сигналізації та охоронною системою сигналізації;
- застосування до приміщень, якими забезпечуються відділи ведення Реєстру, правил, встановлених для приміщень з обмеженим доступом. Статус таких приміщень встановлюється органом, що утворив відділ ведення Реєстру;
- визначення керівником відділу ведення Реєстру переліку осіб, які мають право доступу до цих приміщень;
- визначення керівником відділу ведення Реєстру особи, яка здійснює обов'язки адміністратора безпеки;
- організація обліку та збереження інформаційних матеріалів, що містять персональні дані як на паперових так і на електронних носіях;
- регламентування надання інформації, яка містить персональні дані, особам, що не є працівниками відділів ведення Реєстру;
- проведення інструктажу працівників відділів ведення Реєстру з питань захисту інформації;
- встановлення контролю за програмним і технічним забезпеченням, що використовується працівниками відділів ведення Реєстру, його ліцензійною чистотою.

Технічні заходи забезпечують збереження інформації на зовнішніх носіях, використання джерел безперебійного живлення, можливість резервування інформації, що зберігається на жорстких дисках робочих станцій, організацію та підтримку захищеності телекомунікаційної мережі Реєстру. Технічні засоби використовуються для здійснення доступу до бази даних Реєстру

Програмними засобами захисту інформації вважаються налаштування політики безпеки операційних систем робочих станцій, встановлення антивірусного захисту, розподіл повноважень користувачів комп'ютерної мережі відділу ведення Реєстру на рівні системного програмного забезпечення.

Доступ до бази даних Державного реєстру виборців

Закон України «Про Державний реєстр виборців» визначає чітке розмежування доступу органів Реєстру до відомостей про виборців у базі даних автоматизованої інформаційно-телекомунікаційної системи «Державний реєстр виборців». Відповідно до Закону орган адміністрування Реєстру не має права доступу до бази даних Реєстру. Проте ці органи для виконання своїх повноважень мають доступ до інших елементів системи, таких як електронна пошта та інформаційно-довідкові веб-ресурси.

Стаття 15 Закону встановлює межі доступу органу ведення Реєстру до бази даних Реєстру. Так, орган ведення Реєстру має доступ до всіх записів Реєстру в режимі читання.

Орган ведення Реєстру має доступ в режимі записування до персональних даних Реєстру стосовно виборців, виборча адреса яких знаходиться в межах території, на яку поширюються повноваження цього органу. Орган ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України має доступ у режимі записування до персональних даних Реєстру стосовно виборців, які проживають чи перебувають за межами території України.

Стосовно повноважень та прав доступу до інформації, що зберігається та циркулює на рівні органу ведення Реєстру, визначають такі ролі:

Адміністратор безпеки здійснює адміністрування операційних систем та іншого програмного забезпечення, що функціонує на автоматизованих робочих місцях відділів ведення Реєстру, контролює відповідність настроювань програмних та технічних засобів прийнятій політиці безпеки, здійснює загальний контроль за станом безпеки у відділі ведення Реєстру (контролює дотримання користувачами вимог інструкцій та нормативних документів, здійснює аналіз системних журналів).

Оператори – користувачі рівня відділу ведення Реєстру. Права доступу цих користувачів повинні дозволяти читання та модифікацію записів бази даних, які містять персональні дані в межах власного району, та обмежений доступ (читання) до всіх інших записів.

Обслуговуючий персонал. Має фізичний доступ до обладнання системи у супроводі відповідних осіб.

Для забезпечення процедур ідентифікації/автентифікації користувачів системи і подальшої авторизації їх у системі використовуються програмно-апаратні засоби ідентифікації, які повинні зберігати атрибути доступу користувачів у захищеному вигляді.

Програмні та інші засоби доступу надаються персонально працівникам органу ведення Реєстру розпорядником Реєстру.

Для отримання доступу до бази даних Реєстру керівник органу ведення Реєстру невідкладно після призначення працівника цього органу подає розпоряднику Реєстру документи, визначені порядком доступу.

На підставі поданих органами ведення Реєстру документів розпорядник Реєстру приймає рішення про надання доступу користувачам Реєстру до бази даних Реєстру.

На підставі рішення розпорядника Реєстру та згідно з відомостями, зазначеними в поданій анкеті, створює обліковий запис користувача Реєстру та проводить його авторизацію в системі.

При створенні облікового запису користувача Реєстру формуються його системні ідентифікатори: індивідуальні Ім'я користувача в системі та Пароль – PIN-код. Зміст Пароля та Ім'я користувача є конфіденційними і не можуть бути передані іншим особам.

Служба розпорядника Реєстру здійснює підготовку програмно-апаратного засобу ідентифікації – USB-ключа працівника органу ведення Реєстру та прив'язує його до відповідного облікового запису користувача Реєстру.

Працівники органів ведення Реєстру особисто отримують індивідуальний пакет доступу до бази даних Реєстру: PIN-код та USB-ключ, і несуть особисту відповідальність за їх використання і схоронність.

Програмно-апаратний засіб ідентифікації здійснює авторизацію користувачів у системі шляхом під'єднання до комп'ютера через USB-порт та введення PIN-коду. Проте користувач отримує доступ до бази даних Реєстру, а значить і можливість вчиняти дії щодо внесення до бази даних Реєстру нових записів, змін до персональних даних Реєстру, знищення записів бази даних Реєстру тільки за умови наявності авторизованого в системі іншого користувача цього ж відділу ведення Реєстру.

Відповідальність осіб за порушення дій пов'язаних з веденням Державного реєстру виборців

За порушення захисту Реєстру, несанкціонований доступ або зловживання доступом до Реєстру, порушення цілісності Реєстру, спотворення або незаконне знищення персональних даних Реєстру, незаконне копіювання бази даних Реєстру або її частини законами встановлюється адміністративна, кримінальна та інша юридична відповідальність.

Зокрема, слід звернути увагу на норми, визначені статтями 212⁵–212⁷ Кодексу України «Про адміністративні правопорушення» та статтями 361–363 Кримінального кодексу України.

КОДЕКС УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ (Витяг)

Стаття 212⁵. Порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави.

Порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави, яке призвело до розголошення такої інформації, –

тягне за собою накладення штрафу на громадян від одного до двох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від трьох до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Повторне протягом року вчинення порушення, передбаченого частиною першою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, –

тягне за собою накладення штрафу на громадян від двох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від восьми до тринадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 212⁶. Здійснення незаконного доступу до інформації в інформаційних (автоматизованих) системах, незаконне виготовлення чи

розповсюдження копій баз даних інформаційних (автоматизованих) систем

Здійснення незаконного доступу до інформації, яка зберігається, обробляється чи передається в інформаційних (автоматизованих) системах, – тягне за собою накладення штрафу від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією засобів, що використовувалися для незаконного доступу, або без такої.

Та сама дія, вчинена особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачене в частині першій цієї статті, –

тягне за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією засобів, що використовувалися для незаконного доступу.

Дія, передбачена частиною першою цієї статті, вчинена стосовно інформаційних (автоматизованих) систем, призначених для зберігання та обробки інформації з обмеженим доступом, –

тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією програмних або технічних засобів, що використовувалися для незаконного доступу.

Незаконне копіювання інформації, яка зберігається в інформаційних (автоматизованих) системах, у паперовій чи електронній формі –

тягне за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно виготовлених копій баз даних.

Безоплатне незаконне розповсюдження інформації, яка зберігається в інформаційних (автоматизованих) системах, у паперовій чи електронній формі –

тягне за собою накладення штрафу від п'яти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно розповсюджених чи призначених для розповсюдження копій баз даних.

Незаконний збут інформації, яка зберігається в інформаційних (автоматизованих) системах, у паперовій чи електронній формі –

тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно збутих чи призначених для збуту копій баз даних, а також грошей, отриманих від їх продажу.

Глава 15–А. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ЗДІЙСНЕННЯ НАРОДНОГО ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ ТА ВСТАНОВЛЕНИЙ ПОРЯДОК ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Стаття 212⁷.Порушення порядку ведення Державного реєстру виборців, порядку подання відомостей про виборців до органів Державного реєстру виборців, виборчих комісій, порядку складання та подання списків виборців, списків громадян України, які мають право брати участь у референдумі, та використання таких списків

Порушення встановлених законом порядку ведення Державного

реєстру виборців, порядку та строків подання відомостей про виборців до органу Державного реєстру виборців, виборчої комісії, порушення порядку складання та подання списку виборців, списку громадян України, які мають право брати участь у референдумі, посадовою особою, на яку законом покладено такий обов'язок, –

тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порушення встановлених законом порядку та строків надання списку виборців, списку громадян, які мають право брати участь у референдумі, відповідним виборчим комісіям, комісіям з референдуму, надання недостовірного списку виборців, списку громадян, які мають право брати участь у референдумі, посадовою особою, на яку законом покладено такий обов'язок, –

тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порушення вимог закону про виготовлення нового примірника списку виборців для повторного голосування з урахуванням уточнень, внесених до списку виборців у день голосування, –

тягне за собою накладення штрафу на членів виборчої комісії від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

(Витяг)

ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МАШИН (КОМП'ЮТЕРІВ), СИСТЕМ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ І МЕРЕЖ ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ

Стаття 361. Несанкціоноване втручання в роботу електронно–обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку

1. Несанкціоноване втручання в роботу електронно–обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку, що призвело до витоку, втрати, підробки, блокування інформації, спотворення процесу обробки інформації або до порушення встановленого порядку її маршрутизації, –

карається штрафом від шестисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк від двох до п'яти років, або позбавленням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до двох років або без такого та з конфіскацією програмних та технічних засобів, за допомогою яких було вчинено несанкціоноване втручання, які є власністю винної особи.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або якщо вони заподіяли значну шкоду, –

караються позбавленням волі на строк від трьох до шести років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю

на строк до трьох років та з конфіскацією програмних та технічних засобів, за допомогою яких було вчинено несанкціоноване втручання, які є власністю винної особи.

Примітка. Значною шкодою у статтях 361 – 363¹, якщо вона полягає у заподіянні матеріальних збитків, вважається така шкода, яка в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Стаття 361¹. Створення з метою використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут

1. Створення з метою використання, розповсюдження або збуту, а також розповсюдження або збут шкідливих програмних чи технічних засобів, призначених для несанкціонованого втручання в роботу електронно–обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку, –

караються штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією програмних чи технічних засобів, призначених для несанкціонованого втручання в роботу електронно–обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку, які є власністю винної особи.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або якщо вони заподіяли значну шкоду, –

караються позбавленням волі на строк до п'яти років з конфіскацією програмних чи технічних засобів, призначених для несанкціонованого втручання в роботу електронно–обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку, які є власністю винної особи.

Стаття 361². Несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в електронно–обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації

1. Несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в електронно–обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації, створеної та захищеної відповідно до чинного законодавства, –

караються штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до двох років з конфіскацією програмних або технічних засобів, за допомогою яких було здійснено несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, які є власністю винної особи.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або якщо вони заподіяли значну шкоду, –

караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з

конфіскацією програмних або технічних засобів, за допомогою яких було здійснено несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, які є власністю винної особи.

Стаття 362. Несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється в електронно–обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї

1. Несанкціоновані зміна, знищення або блокування інформації, яка оброблюється в електронно–обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах чи комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї, –

караються штрафом від шестисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років з конфіскацією програмних або технічних засобів, за допомогою яких було вчинено несанкціоновані зміна, знищення або блокування інформації, які є власністю винної особи.

2. Несанкціоновані перехоплення або копіювання інформації, яка оброблюється в електронно–обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, якщо це призвело до її витоку, вчинені особою, яка має право доступу до такої інформації, –

караються позбавленням волі на строк до трьох років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на той самий строк та з конфіскацією програмних чи технічних засобів, за допомогою яких було здійснено несанкціоновані перехоплення або копіювання інформації, які є власністю винної особи.

3. Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або якщо вони заподіяли значну шкоду, –

караються позбавленням волі на строк від трьох до шести років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією програмних або технічних засобів, за допомогою яких було здійснено несанкціоновані дії з інформацією, які є власністю винної особи.

Стаття 363. Порушення правил експлуатації електронно–обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них оброблюється

Порушення правил експлуатації електронно–обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них оброблюється, якщо це заподіяло значну шкоду, вчинені особою, яка відповідає за їх експлуатацію, –

караються штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років з

позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на той самий строк.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України - К. 2006.- 124 с.
2. Закон України від 22 лютого 2007 року №698 «Про Державний реєстр виборців».(зі змінами та доповненнями).
3. Закон України від 05 березня 1999 року №474-XIV «Про вибори Президента України».(зі змінами та доповненнями).
4. Закон України від 25 березня 2004 року №1665-IV « Про вибори народних депутатів України».(зі змінами та доповненнями).
5. Закон України від 06 квітня 2004 року №1667-IV « Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів».(зі змінами та доповненнями).
6. Кодекс України «Про адміністративні правопорушення» - К. : видавництво «Велес».2008.- 184 с.
7. Кримінальний кодекс України - К. : видавництво ФОП « Соколик Б.В.». 2009.-164 с.
9. Постанова КМУ від 18 липня 2007 року № 943 «Деякі питання утворення органів(відділів) ведення та регіональних (відділів) адміністрування Державного реєстру виборців».
10. Постанова ЦВК від 20 грудня 2007 року № 572 «Про вимоги до приміщень відділів ведення Державного реєстру виборців та про норми забезпечення засобами зв'язку, обладнанням, інвентарем, оргтехнікою».
11. Постанова ЦВК від 27 грудня 2007 року №578 «Про форми подань відомостей про виборців (осіб), на підставі яких здійснюється періодичне поновлення персональних даних Державного реєстру виборців».
12. Постанов ЦВК від 17 квітня 2008 року №19 «Про форми заяви щодо включення до Державного реєстру виборців , повідомлення про уточнення персональних даних Державного реєстру виборців».
13. Постанова ЦВК від 11 березня 2009 року №14 «Про Порядок здійснення органами ведення Державного реєстру виборців візуального та автоматизованого контролю повноти та коректності персональних даних Державного реєстру виборців».
14. Постанова ЦВК від 03 квітня 2009 року №18 «Про Порядок організаційно-правової підготовки і виконання дій щодо ведення реєстру виборців».
15. Постанова ЦВК від 03 квітня 2009 року №19 «Про Порядок і форми обліку операцій зміни бази даних Державного реєстру виборців».
16. Постанова ЦВК від 17 липня 2009 року №48 «Про Правила внесення відомостей про виборців до автоматизованої інформаційно – телекомунікаційної системи «Державний реєстр виборців».
17. Постанова ЦВК від 15 жовтня 2009 року № 154 «Про Порядок доступу органів ведення Державного реєстру виборців до бази даних Державного реєстру виборців».